

**OSMY** (416) nm

-ł-, -s- (413), -ss- (1), -łz- (1), -ś- (1).

o- (19), ó- (16); o- *OpecŻyw* (9), *Mącz*, *JanNkar*, ó- *Oczko* (5), *KochFr*; o- : ó- *BiałKat* (1:4), *SarnStat* (7:6).

sg m N osmy (119). ◇ G osmého (97); -ého (9), -ego (2), -(e)go (86); -ého : -ego *OpecŻyw* (2:2). ◇ D osmému (3); -ému (1), -(e)mu (2). ◇ A osmy (16). ◇ I osmym (8), osm(e)m (2); -ym : -(e)m *SkarJedn* (4:2). ◇ L osmym (35), osm(e)m (3); -ym : -(e)m *SkarJedn* (22:3). ◇ f N osmã (27), osm(a) (12). ◇ G osm(e)j (9). ◇ A osmã (7). ◇ I osmã (1). ◇ L osmój (7); -ój (2), -(e)j (5). ◇ n N osmé (34); -é (3), -(e) (31). ◇ G osmého (7); -ého (2), -ego (1), -(e)go (4); -ého (1) *SarnStat*; -ého : -ego *BiałKat* (1:1). ◇ D osm(e)mu (1). ◇ A osm(e) (2). ◇ L osmym (7), osm(e)m (2) *PatKaz I*, *PatKaz III*. ◇ pl N subst osm(e) (6). ◇ A subst osmé (1). ◇ L osmych (9) [w tym: -ich (1)], osm(e)ch (1); -ych : -(e)ch *FalZioł* (4:1).

*Sł stp*, *Cn notuje*, *Linde XVII* (z *Cn*) – *XVIII w.*

*Liczebnik porządkowy*; *octavus Murm*, *HistAl*, *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Calep*, *JanStat*, *Cn* (416) :

a. *Następujący po siódmym* (405) : *OpecŻyw* 12, 21v, [27]v, 32, 180v (8); *PatKaz I* 8, 9v, 11; *PatKaz II* 59; *PatKaz III* 87v, 100v, 147v; *Murm* 202; *liedm dni rzewno płakała/ ómego dnýa wrotził fie zálie Iozef HistJóz C, C*; *Galienus w ósmech księgach fimplicium farmacorum capithulo de Paucedano powiada FalZioł I 109c*; *Ale ómego księżyczá/ kthore fie dziatki rodzą/ poľpolicie á rzadko ma pochybyć: aby miały żywo zoftać. FalZioł V 16c*; *Oľma przyczyna ciężkie<sup>80</sup> rodzenia/ bywa z ftrony bliźnięczego rodzenia FalZioł V 17b*; *Oľmy znak iż takowi częľto wracziã gorkoľciã FalZioł V 67, I 55d, 111c, 115b, 146b, V 1c (12)*; *BielŻyw 164*; *GlabGad L4*; *MiechGlab \*\*3, 30, 67, 74*; *KłosAlg B, D*; *RejRozpr B*; *RejJóz N3*; *Oľme Boże prikazanie. SeklKat Mv, B2v, Ev, O4v*; *á okoľo oľmey godziny ná dzień [circa octava hora diei] doľzli iednego zamku HistAl H5, K8, N5*; *LubPs C źp, hh4v*; *GroicPorz m*; *KrowObr 49*; *RejWiz A7, 107v, 108 źp*; *y offiãruie to kãpłanowi ómego dnia oczýłzczenia łwe<sup>80</sup> v drzwi Przybytku łwiãdectwã przed Pãnem. Leop Lev 14/23, \*B4v, Lev 14/10, Num 6/10, 1.Par 12/12, 25/15 (10)*; *RejZwierz 135*; *WyprKr 6v, 32, 34, 37*; *BibRadz Lev 12/3, 15/14, Num 7/54, 4.Esdr 6/36, Luc 1/55*; *IEphte oľmy Sędzýa zydwłki/ roľkãzował zydom łześć lak [!] BielKron 51*; *MAchomet wtory/ oľmy Krol Turecki/ [...] obległ Konftãntynopole BielKron 251, 8, 8v, 12v, 29v marg, 30v (33)*; *Idus, Octo dies qui in singulis mensibus Nonas sequuntur, Oľme [!] dni w kãżdym mieľciãcu Nonas náłłãduýãce. Mącz 164c, 259a*; *SarnUzn C3, Ev [2 r.]*, *E3v, H5v*; *SienLek 7, 21v, 42v, 55v, 144*; *LeovPrzep Av*; *RejAp 144, 144v, 183*; *RejPos 33v [4 r.]*, *186v źp, 296, 297*; *Oľmy członek Wiãry Chrześciãńskięy. BiałKat 106*; *Czytay o tym do Rzymiãnów w óľmęy Kãpitule BiałKat 201, 63v [2 r.]*, *64 źp, 111v*; *BielSat D3*; *KuczbKat 65 źp, 335 źp*; *RejZwierc A5v, A6v, B2v, B3*; *BielSpr 12, 22, 72v*; *BudBib Lev 14/10, Num 29/35, 1.Par 12/12, 27/11 [2 r.]*, *I 437a marg*; *MycPrz II Dv*; *BudNT Hh6v*; *Rozmowã Oľma w ktorey ielzcze łã niektore Zydwłkie zãgadãnia CzechRozm 121v, Av, 30, 51, 122v źp, 150v, 151v, 161v*; *ModrzBaz 13v, 76v, 117*; *Bo Kościół Boży wedle Sãlomonã ná tych siedmi łłupãch zbudowãny ielst: á iulz ómego niepotrzebã. SkarJedn 298, 42, 195, 236, 344*; *Oczko 8, 19v [2 r.]*, *20 [2 r.]*; *á przedwieczny bez pocãtku rodzony z Oycã/ z mãtki fie przeczýłtey dzień oľmy dzień/ vrodził SkarŻyw 1*; *Sześć dni roboty/ [...] Siodmego*

odpoczywac będziem s pánem bez ciał/ [...] á ná ofmy on/ łądu Bożego obudzeni *SkarŻyw* 4, A4 *marg*, 93, 297, 480 [2 r.], 566; fiedm lat Polacy leżeli/ aż fię ná ofmy rok obłężeńcy podáli. *StryjKron* 502, 335 *żp*; *CzechEp* 183 [2 r.], 379; *KochFr* 71; *ReszPrz* 21, 87; *ArtKanc* C9v, M3; *BielRozm* 30; *PaprUp* B2v; *Calep* [723]a; *GostGosp* 80, 81 *żp*; Ofma [modlitwa] ná pámięć przywodzi/ wywiedzenie vbiczowanego Pána Iezufá *LatHar* 317, [+12], +++, 9, 118, 124, 130 [2 r.], 243 (18); *RybGęśli* B4v; Vmárl Márek ś. ofmego roku Neroná Cefárzá *WujNT* 125, *Luc* 1/59, *Act* 7/8, s. 548 *marg*, 620 *marg*, *Philipp* 3/5 (10); Symonides, Lyricus [...] był przydał y ofmą ftronę do lutnie. *JanNKar* B3v; *SarnStat* 17, 99, 455, 456, 475 *żp* (11); *SiebRozmysl* C2v [2 r.], I3; *GrabPospR* N; Ofmy wiek miał ś. Gutbertá y ś. Ianá *SkarKaz* 419a; *VotSzl* D3v; *SkarKazSej* 702; *KlonFlis* G2v; *KlonWor* 9, 63.

*osmy po czym* (9): *BibRadz* *Gen* 17/12, *Gen* 21/4; Po obrzełce/ ktora bywa po porodzeniu ofmego dnia/ krzczą fie we czterdzieści dni Męfczżni *BielKron* 462; *RejAp* 144; Ewanyelia Niedziele ofmey po Troycy fwiętey *RejPos* 186v, 65v; *BudNT przedm* cv; *WujNT* 299; Zábity 1296. śiodmego ábo ofmego mieściacá po przyiętym kroleństwie *KlonKr* D4v.

*W połączeniu z imieniem papieża lub władcy świeckiego [imię + osmy (33), osmy + imię (3)]* (36): ofmy Bonifacyus Papież w Rzymie vbrał fie w koronę *KrowObr* 27v, 31v, 37v, 40 [2 r.], 78v, 234 (11); *STephan ofmy/ Papież/ rodem z Niemiec/ przeto pośpolity człowiek* *BielKron* 174; iedno iż mu w tym przekażáli/ Ludwig iedennafty/ Kárzeł ofmy/ y Ludwig dwanafty/ Fráncufcy krolowie *BielKron* 414v, 171v, 173, 174, 176, 182 (19); A ci zásię/ ktorzy [...] Kácerstwa bronili/ [...] wrychle poginęli/ iáko [...] Henryk ofmy Krol Angielski *WujJud* 16v; *SkarŻyw* 473; *StryjKron* 375; wżetecznicá Bávelska nád fwymi popkami. Iáko fię w ofmey [!] Ianie znácznie [!] pokazáło *CzechEp* 417, 417; *LatHar* 513.

*W połączeniach z oznaczeniem dnia miesiąca (16)*: Národził fie ofmego dnia kłiężycá Styczná *HistAl* N5; rofkazał Bífkup [...] áby fie zezli ná ofmy dzień Máia ku podniefieniu kości świętych. *BielKron* 362v, 219, 225, 369, 456, 457; *BudBib* 2.Par 29/17; *SkarJedn* 294; Ofmy dzień Lutego. *SkarŻyw* 129 *marg*, 273 *marg*, 422 *marg*, 489 *marg*; ziecháli fię ná Siem do Piotrkowá/ dla Electiey Krolá nowego/ Decembrá álbo Grudniá Mieściacá dnia ofmego *StryjKron* 707; *SarnStat* 258, 975.

*W charakterystycznych połączeniach: osmy(-a, -e) artykuł (6), część (2), członek (2), dzień (56), godzina (2), kapitulium (7), kapituła (2), kazanie, księgi (15), księżyc, list (3), miesiąc (6), modlitwa (2), niedziela (4), piosnka, położenie, przyczyna (3), przykazanie (12), psalm (2), punkt, reguła, rok (9), rozdział (20), rozdzielenie, rozprawa, sposób, stopień, wiek (3).*

*Wyrażenia*: »na osmy ton« = *na oktawę, według ósmej melodii a. tonacji, a. w niskiej barwie* (1): Przednieyżemu nád śpiewaki na Neginoth y Seminith [hebr. *szemini* = *osmy*]/ pieśń Dawidowá [*Victori in Psalmis super octavam canticum Davidis*]. (*marg*) Pieśń tę [*psalm*] śpiewano ná ofmy ton ná inftrumeńcie ktory był o ósmi ftron okthawą wyżzey nád drugiem. (–) *BibRadz* *Ps* 6/1.

»osmy(-e) zbor, koncyljum, synod (powszechny(-e)) (konstantynopolski)« = *synod powszechny w Konstantynopolu (869 – 870) omawiający schizmę Focjusza, nie uznawany później przez Kościół grecki* [*szyk* 16:3] (13:3:3): *KromRozm* III 17; *KrowObr* 41; *BiałKat* c *marg*; Bo ták ná śiodmym y ná ofmym Powżezchnym Synodzie [...] dekret wydano: ktorzy chwálebne obrázy báltwanámi názywáią/ Heretykowie fá *WujJud* 44v, 50v; Opufzczám to co fię ná ofmym zborze działo w Cárogradzie/

przećiw Phocyułowowi zá Ignácem [!] *SkarJedn* 120; Adryan wtory złożył Synod w Cárogradzie/ ten ktory Lácinnicy ólmym zowią *SkarJedn* 142, A8v, 164, 212, 224, 232 (14).

»osmy zbor, synod (floreński)« = *synod powszechny w Ferrarze i Florencji (1438 – 1439) (sprawa unii z Kościołem greckim)* [szyk 28:6] (32:2): Summá listu ziednoczenia Ormian ná tymże ólmym S. Synodzie Floreńckim. *SkarJedn* A\*v; vczynione ieť Koncilium w Florencyey/ ábo iáko Grekowie mowią ólmy Zbor ták wćhodnich/ iáko y zachodnich Biłkupow *SkarJedn* 267, A4, A\*v, 120, 142, 171 (34).

*Zestawienia liczebnikowe (36)*: Pńalm Trzydzieťy ólmy. *RejPs* 57, 71, 85, 97, 114, 129v (11); *LubPs* G3 źp, K3 źp, O3v źp, P4v źp, R6 źp (8); Dzialo ssią [...] roku bozego Tyssyaczneho piaczssethnego pyaczdziessyathnego ossmego *ZapWar* 1558 nr 2686; *Leop* 2.*Mach* 1/10; Zátym fię dobrze mieyćie/ Roku íto czterdzieťtego ólmeo/ mieściá Xántyká *BibRadz* 2.*Mach* 11/38; *SienLek* 104; *ModrzBaz* 64v; *SkarŻyw* 273 marg, 489 marg; Dan w Wárlzáwie ná Wálnym Séymie Koronnym/ dwudzieťtego ólmégo dnia Mieściá Márcá *SarnStat* 975, 1186.

*KrowObr* 29, 231v; *BielKron* 111, 127v; íszećdzieśiątego y ólmeo roku po vmęczeniu Páńłkim vmárl *WujNT* 299, 514; *SarnStat* 370.

Gdy od zbáwienia wńzytkich nas/ Wynidzie tyśiąc y pięć fet lat. Lato ólme óśmdzieśiąte/ Będzie káždemu bárzo dźiwne *LeovPrzep* Fv.

**α.** *W funkcji rzeczownika (9)* :

**αα.** »osma« = *ósma godzina (2)* : Rżekło fię było wczorá zeyść fię o ólme y ná pułzegárzu/ á widzę iż ieť blisko dziefiątey *GórnRozm* E; a on w Łoznicy do osmey siędział *ActReg* 142.

**ββ.** »osma« = *punkt ósmy, przy wyliczaniu (1)* : Osma. Prosieli aby były consilia reip. tym rychley odprawowane *ActReg* 26.

**γγ.** »osme« = *punkt ósmy, przy wyliczaniu (6)* : Ólmé przyięli ią Cherubinowie/ chwáłätz ią z wiary *OpecŻyw* 183v; *PatKaz* III 91, 101v; *FalZioł* V 28; *MycPrz* II C2; Ólme. Miedzy innemi rzeczám y o tem byłą z Ormiány gadká/ ktorychby dni święćić mieli *SkarJedn* 318.

**b.** *Jeden z ósmiu, co ósmy; octavus Vulg (11)* : *Leop Lev* 25/22; Y będziećie íiac ólmeo roku [*pro anno octavo*] *BudBib Lev* 25/22.

*Wyrażenie*: »osma część« = *jedna ósma; octava pars Mącz (8)*; *FalZioł* II 21a; *BielKron* 393; *Sescunx*, Pułtory vnciye/ to yeť/ trzi lóty/ álbo ólma część yakieykolwiek rzeczi. *Mącz* 17c, [95]b, 259a; á od Duchownych y Rycerłkich ítanow ólmą [!] część dochodow ná Zołnierze Prulkie obiecána byłą Krolowi. *StryjKron* 637; *Calep* 342a; Iełli trzećią [żonę] iełcze póymie, tedy íey nie moze ieno téz ná połowicy opráwić, to ieť ná kwaterze, álbo ná ólméy częśći máiętności. *SarnStat* 1270.

**α.** *W funkcji rzeczownika*: »osma« = *ósma część (1)* : Centesima – Lichwa gdi na mieściacz pozłosemie [*lege*: poł z osmej] odełta płaczimi czo wedwu lecziech rowna íiez, íumną. *Calep* 180b.

**Cf OSMNASTY, PUŁOSMA, SAMOOSM, SAMOOSMY**